

Soliq majburiyati

Mavzu: Soliq majburiyatini bajarish. Soliq nazorati

Reja.

1. Soliq majburiyatini bajarishning umumiy qoidalari.
2. Soliq majburiyatining bajarilishini ta'minlash.
3. Soliq nazorati to'g'risidagi umumiy qoidalar.

III bo'lim. Soliq majburiyatini bajarish

9-bob. Soliq majburiyatini bajarishning umumiy qoidalari (85-88-moddalar)

10-bob. Soliq majburiyatini bajarish (89 - 96-moddalar)

11-bob. Soliqlarni to'lash muddatlarini o'zgartirish(97-102-moddalar)

12-bob. Ortiqcha to'langan va ortiqcha undirilgan soliqlarni hisobga olish hamda qaytarish(103-105-moddalar)

13-bob. Soliq majburiyatining bajarilishini ta'minlash (106 - 114-moddalar)

14-bob. Soliq qarzini uzish to'g'risidagi talabnoma (115 - 119-moddalar)

15-bob. Soliq qarzini undirish (120 - 125-moddalar)

Soliq majburiyatini bajarishning umumiy qoidalari.

O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksining III bo'lim. SOLIQ MAJBURIYATINI BAJARISH, 9-bob. Soliq majburiyatini bajarishning umumiy qoidalari (85-88-moddalar) belgilab berilgan.

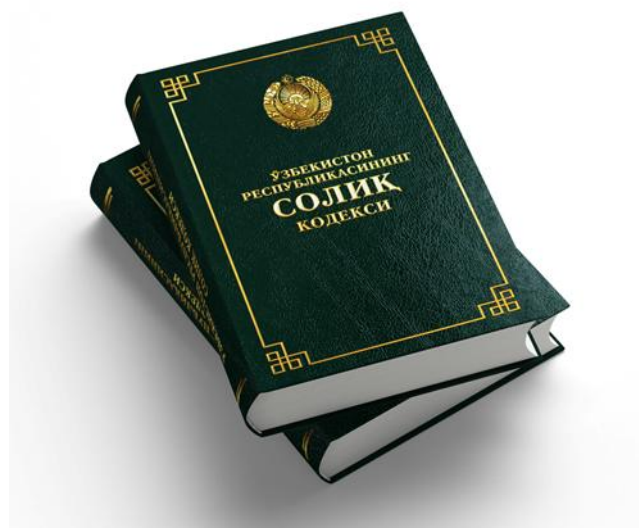
9-БОБ. СОЛИҚ МАЖБУРИЯТИНИ БАЖАРИШНИНГ УМУМИЙ ҚОИДАЛАРИ

- 85-модда. Солиқ мажбурияти
- 86-модда. Солиқ мажбуриятини бажариш тартиби ва муддати
- 87-модда. Солиқ мажбуриятининг тугатилиши
- 88-модда. Солиқ мажбурияти бўйича даъво қилиш муддатлари

85-модда. Солиқ мажбурияти.

- Soliq to'g'risidagi qonun hujjatlari bilan soliq to'lovchilar zimmasiga yuklatilgan soliqlarni va yig'implarni to'g'ri hisoblab chiqarish hamda o'z vaqtida to'lash majburiyati ularning soliq majburiyatidir.
- Soliq to'g'risidagi qonun hujjatlari bilan soliq agentlarining zimmasiga yuklatilgan, o'ziga nisbatan ushbu shaxslar soliq agentlari deb e'tirof etiladigan munosabatlar doirasida soliqlarni to'g'ri hisoblab chiqarish, ushlab qolish va o'z vaqtida o'tkazish majburiyati soliq majburiyatiga tenglashtiriladi.
- Soliq majburiyati ushbu Kodeks yoki boshqa soliq to'g'risidagi qonun hujjatlarida belgilangan asoslar mavjud bo'lganda yuzaga keladi, o'zgartiriladi va tugatiladi.
- Har bir soliqqa nisbatan soliq majburiyati soliq to'lovchiga soliq to'g'risidagi qonun hujjatlarida belgilangan ushbu soliqni to'lashni nazarda tutuvchi holatlar yuzaga kelgan paytdan e'tiboran yuklatiladi.

Soliq majburiyatining bajarilishini ta'minlash.

**O'zbekiston Respublikasi
Soliq kodeksining III bo'lim,
13-BOB. SOLIQ
MAJBURIYATINING
BAJARILISHINI TA'MINLASH
(106-114-moddalar) belgilab
berilgan**

13-BOB. SOLIQ MAJBURIYATINING BAJARILISHINI TA'MINLASH

- 106-modda. Soliq majburiyatining bajarilishini ta'minlash usullari
- 107-modda. Mol-mulk garovi
- 108-modda. Kafillik
- 109-modda. Bank kafolati
- 110-modda. Penya
- 111-modda. Banklardagi hisobvaraqlar bo'yicha operatsiyalarni to'xtatib turish
- 112-modda. Soliq to'lovchining (soliq agentining banklardagi hisobvaraqlari bo'yicha operatsiyalarni to'xtatib turish to'g'risidagi qarorni bekor qilish tartibi
- 113-modda. Banklardagi hisobvaraqlar bo'yicha operatsiyalarni to'xtatib turish to'g'risidagi qarorlarning banklar tomonidan bajarilishi tartibi
- 114-modda. Mol-mulkni xatlash

O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksining 85-moddasida soliq majburiyati belgilangan bo'lib, unga ko'ra: Soliq to'g'risidagi qonunchilik bilan soliq to'lovchilar zimmasiga yuklatilgan soliqlarni va yig'imlarni to'g'ri hisoblab chiqarish hamda o'z vaqtida to'lash majburiyati ularning soliq majburiyatidir. Soliq to'g'risidagi qonunchilik bilan soliq agentlarining zimmasiga yuklatilgan, o'ziga nisbatan ushbu shaxslar soliq agentlari deb e'tirof etiladigan munosabatlar doirasida soliqlarni to'g'ri hisoblab chiqarish, ushlab qolish va o'z vaqtida o'tkazish majburiyati soliq majburiyatiga tenglashtiriladi.

Soliq majburiyati ushbu Kodeks yoki boshqa soliq to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan asoslar mavjud bo'lganda yuzaga keladi, o'zgartiriladi va tugatiladi. Har bir soliqqa nisbatan soliq majburiyati soliq to'lovchiga soliq to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan ushbu soliqni to'lashni nazarda tutuvchi holatlar yuzaga kelgan paytdan e'tiboran yuklatiladi.

Shuningdek ushbu kodeksning 86-moddasida Soliq majburiyatini bajarish tartibi va muddati belgilan boʻlib, unga muvofiq: Soliq toʻlovchi oʻzining soliq majburiyatini, agar ushbu Kodeksda boshqacha qoida nazarda tutilmagan boʻlsa, mustaqil ravishda bajaradi. Yakka tartibdagi tadbirkor hisoblanmaydigan jismoniy shaxs boʻlgan soliq toʻlovchining soliq majburiyati oʻzga jismoniy shaxs tomonidan bajarilishi mumkin. Bunda soliq toʻlovchi uning soliq majburiyati oʻzga jismoniy shaxs tomonidan bajarilishi natijasida olgan moddiy naf soliq solish maqsadlarida shu soliq toʻlovchining daromadi deb eʼtirof etilmaydi. Oʻzga shaxs oʻzi tomonidan soliq toʻlovchi uchun toʻlangan soliqning qaytarilishini talab qilishga haqli emas.

Soliq majburiyati soliq to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan muddatda bajarilishi kerak.

Soliq majburiyatini bajarish muddatlari kalendar sana yoki vaqt davri (yil, chorak, oy, o'n kunlik va kun) o'tishi bilan belgilanadi. Muddatning o'tishi kalendar sanadan yoki muddatning boshlanishi belgilab qo'yilgan voqea yuz berganidan keyingi kundan boshlanadi. Soliq majburiyati ushbu majburiyatni bajarish muddatining so'nggi kuni soat yigirma to'rtga qadar bajarilishi kerak.

Agar soliq majburiyatini bajarish muddatining so'nggi kuni dam olish (ishlanmaydigan) kuniga to'g'ri kelsa, undan keyingi birinchi ish kuni muddatning tugash kuni hisoblanadi. Soliq to'lovchi soliq majburiyatini muddatidan oldin bajarishga haqli. Soliq to'lovchi tomonidan soliq majburiyatining bajarilmaganligi yoki lozim darajada bajarilmaganligi unga soliq organi tomonidan soliq qarzini to'lash to'g'risida talabnoma yuborilishi uchun asos bo'ladi.

Soliq majburiyati bo'yicha da'vo muddati 5 yildan 3 yilga qisqartirildi

Soliq kodeksiga kiritilgan o'zgartirishlarga ko'ra, 1-yanvardan soliq organlari tadbirkorlik subyektlarining so'nggi 5 yil emas, balki 3 yil davomidagi faoliyatini tekshirishi mumkin. Shuningdek, kameral tekshiruv o'tkazish tartibi ham o'zgardi.

2024-yil 1-yanvardan O‘zbekiston soliq organlari tadbirkorlik subyektlarini 5 yil emas, balki oxirgi 3 yil davomidagi faoliyati yuzasidan tekshirishi mumkin. Bu soliq va budget siyosatining 2024-yilga mo‘ljallangan asosiy yo‘nalishlari qabul qilinishi munosabati bilan Soliq kodeksiga kiritilgan o‘zgartishlarda nazarda tutilgan.

Soliq kodeksining 88-moddasi 2-qismiga kiritilgan o'zgartirishga ko'ra, soliq majburiyati bo'yicha da'vo qilish muddati 5 yildan 3 yilga qisqartirilgan, ya'ni soliq yoki boshqa vakolatli organ soliq davri tugaganidan yoki agar soliq majburiyatining yuzaga kelishi muayyan voqea yoki harakat bilan bog'liq bo'lsa, shu voqea yoki harakat sodir bo'lgan paytdan e'tiboran faqat 3 yilgacha bo'lgan muddat davomida soliq tekshiruvi o'tkazishi mumkin.

Soliq to'lovchilar va soliq agentlari uchun soliq majburiyati bo'yicha da'vo qilish muddati qisqarishi, xususan, quyidagilarni anglatadi:

Endi ular soliq hisobotlarini va soliqlarni hisoblash hamda to'lash bilan bog'liq boshqa hujjatlarni 5 yil emas, balki 3 yil davomida saqlashi kerak.

Endi ortiqcha to'langan soliq summasini hisobga olish yoki qaytarish uchun arizani ushbu summa to'langan kundan boshlab 3 yil ichida berish mumkin.

Ortiqcha undirilgan soliq summasini hisobdan chiqarish yoki qaytarish to'g'risidagi ariza soliqning ortiqcha undirilgani fakti ularga ma'lum bo'lgan kundan boshlab yoxud sud qarori qonuniy kuchga kirgan kundan boshlab 3 yil ichida berilishi mumkin.

Transfert narxi shakllanishi bo'yicha soliq nazorati doirasida nazorat qilinadigan bitimlar sifatida tekshiruv o'tkazish bo'yicha qaror qabul qilinishidan 3 yilgacha oldin muddatda tuzilgan bitimlar hisobga olinadi. Tekshirish o'tkazish to'g'risidagi qaror esa soliq to'lovchining nazorat qilinadigan operatsiyalar to'g'risida xabarnoma olgan kunidan boshlab 3 yildan kechiktirmay qabul qilinishi mumkin.

Agar soliq huquqbuzarlighi sodir etilgan kundan boshlab yoki u sodir etilgan soliq davri tugaganidan keyingi kundan boshlab javobgarlikka tortish to'g'risida qaror qabul qilingungacha 3 yildan ortiq vaqt o'tgan bo'lsa, javobgarlikka tortilmaydi.

SOLIQ NAZORATI

Soliq nazorati to'g'risidagi umumiy qoidalar.

O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksining V BO'LIM. SOLIQ NAZORATI

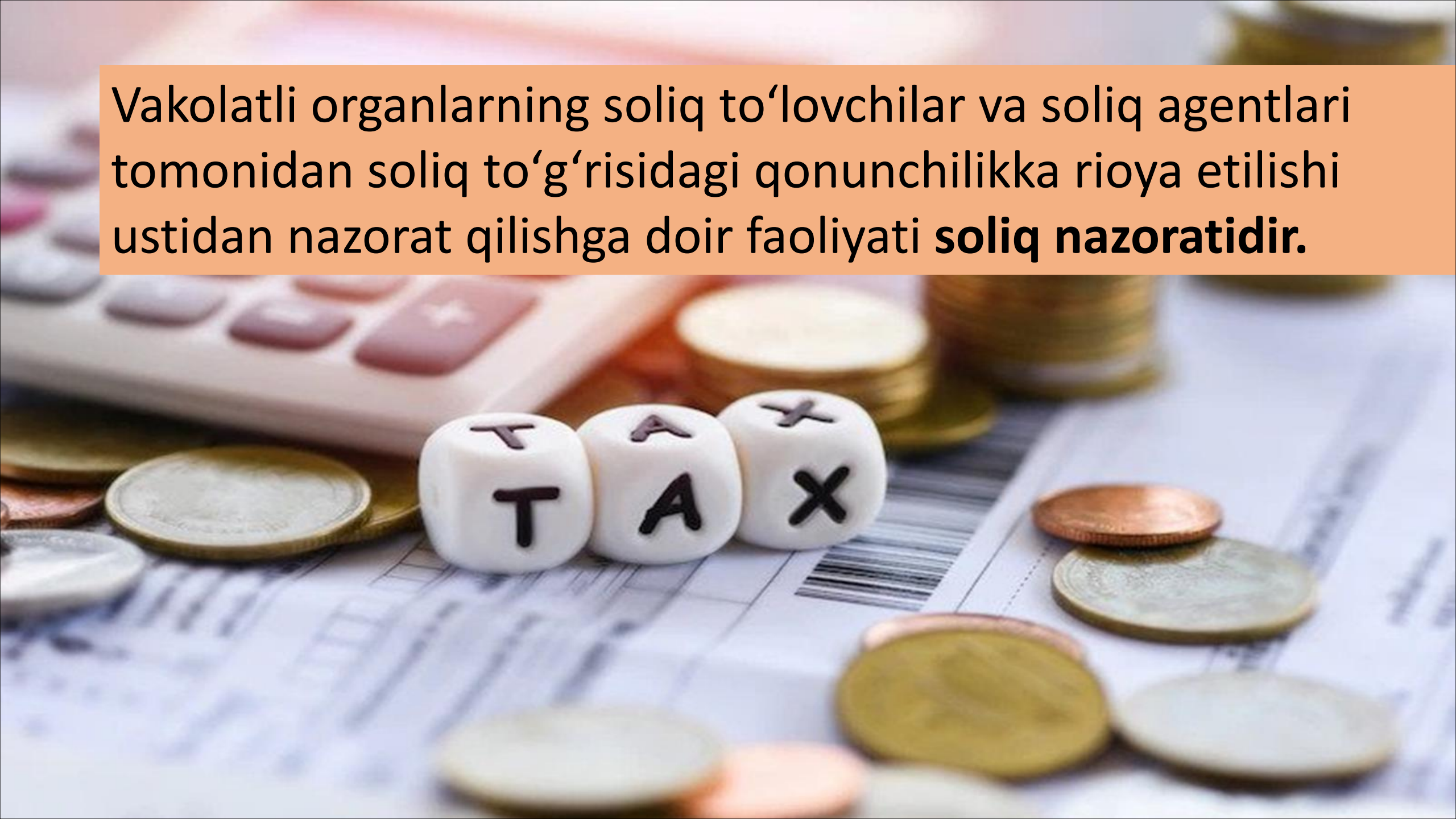
17-bob. Soliq nazorati to'g'risidagi umumiy qoidalar. Soliq tekshiruvlari (135 - 155-moddalar)

18-bob. Soliq tekshiruvlarining va soliq nazorati boshqa choralarining huquqiy oqibatlari (156 - 168-moddalar)

19-bob. Soliq monitoringi (169 - 175-moddalar)

Vakolatli organlarning soliq to'lovchilar va soliq agentlari tomonidan soliq to'g'risidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazorat qilishga doir faoliyati **soliq nazoratidir**.

136-modda. Soliq nazoratining shakllari

Soliq organlari soliq nazoratini:

- 1) soliq tekshiruvlari;
- 2) soliq monitoringi shaklida amalga oshiradi.

Bojxona organlari tovarlarning O'zbekiston Respublikasining bojxona chegarasi orqali olib o'tilishi munosabati bilan to'lanishi lozim bo'lgan soliqlarga nisbatan o'z vakolatlari doirasida ushbu Kodeksga va bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga muvofiq soliq nazoratini amalga oshiradi.

137-modda. Soliq tekshiruvlarining turlari

- Soliq tekshiruvlari soliq to'lovchilar, yig'implarni to'lovchilar va soliq agentlari tomonidan soliq to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishi ustidan nazorat qilish maqsadida o'tkaziladi.
- Soliq tekshiruvi soliq to'lovchi to'g'risida soliq organlarida mavjud bo'lgan ma'lumotlarni o'rganish va tahlil qilish asosida amalga oshiriladi.
- Soliq organlari soliq tekshiruvlarining quyidagi turlarini o'tkazadi:
  - 1) kameral soliq tekshiruvi;
  - 2) sayyor soliq tekshiruvi;
  - 3) soliq auditi.

Kameral soliq tekshiruvi soliq to'lovchi (soliq agenti) tomonidan taqdim etilgan soliq hisobotini, moliyaviy hisobotni, shuningdek soliq to'lovchining faoliyati to'g'risida soliq organida mavjud bo'lgan boshqa hujjatlar hamda ma'lumotlarni tahlil qilish asosida soliq organi tomonidan o'tkaziladi.

Kameral soliq tekshiruvi soliq organi rahbarining (rahbari o'rinbosarining) buyrug'i asosida o'tkaziladi. Buyruqda soliq to'lovchining nomi va identifikatsiya raqami, tekshiruvchi shaxslarning familiyasi, ismi, otasining ismi va lavozimi, tekshiruvni o'tkazish muddatlari, tekshirilayotgan davr, tekshirilayotgan soliqlar va yig'implarning turlari ko'rsatiladi.

Soliq to'lovchilarning soliqlar va yig'implarni hisoblab chiqarish hamda to'lash sohasidagi ayrim majburiyatlarini, shuningdek soliqlar to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan boshqa majburiyatlarini bajarilishini tekshirish **sayyor soliq tekshiruvidir.**

Sayyor soliq tekshiruvi chog'ida hisobga olish hujjatlarining, tovar-moddiy qimmatliklar va pul mablag'lari harakatining, shuningdek soliqlar to'lovchining faoliyati bilan bog'liq bo'lgan boshqa axborotning tahlili o'tkaziladi.

Sayyor soliq tekshiruvlarini o'tkazish chog'ida soliqlar organlari profilaktika tadbirlarini va xronometraj kuzatuvlarini amalga oshirishga, nazorat-kassa texnikasi va to'lov terminallari qo'llanilishini tekshirishga va soliqlar nazoratining boshqa tadbirlarini o'tkazishga haqli.

Muayyan davr uchun soliqlar va yig'implarni hisoblab chiqarish hamda to'lashning to'g'riligini tekshirish **soliq auditidir**.

Soliq auditi soliq to'lovchilarning (soliq agentlarining) yuqori darajadagi tavakkalchilik toifasiga mansub soliq to'lovchiga (soliq agentiga) nisbatan o'tkaziladi.

Soliq organlari soliq auditini o'tkazilishi boshlanishidan kamida o'ttiz kalendar kun oldin soliq to'lovchiga soliq auditini o'tkazilishi to'g'risida xabarnoma yuboradi. Xabarnomada soliq auditining boshlanish sanasi, tekshirilishi lozim bo'lgan masalalarning ro'yxati, zarur hujjatlarning dastlabki ro'yxati, shuningdek soliq auditini o'tkazish uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi.